

جمهوری اسلامی افغانستان
د افغانستان بانک

ماده ششم: متنوع سازی خطر دارایی ها و محدودیت بر قروض بزرگ دارای خطر کردیتی

بخش اول - احکام عمومی

۶،۱،۱ - صلاحیت

مقررہ ہذا طبق صلاحیت تفویض شدہ به د افغانستان بانک به تاسی از احکام مندرج مواد ۲،۳۲، ۵،۳۲، ۴،۳۵، ۵،۳۵ و ۶،۳۵ قانون بانکداری افغانستان و بمنظور الزام بانک ها به رعایت تدابیر کنترولی کافی و موثر در زمینه ایجاد تنوع در دارایی ها جهت کاهش خطر ضرر، و نیز وضع محدودیت بالای خطرات کردیتی بزرگ، تصویب می گردد.

۶،۱،۲ - تعریفات

- (a) **تمرکز دارایی ها:** تمرکز دارایی ها در حالی برقرار است که اعطاء قرضه یا سایر دارایی های بانک، خطرات دارای صفات مشابه را به حداقل ۴۰٪ سرمایه اصلی بانک متوجه سازد. برای فروع داخلی بانک های خارجی، نصاب تمرکز دارایی عبارت از ۱۲٪ دارایی مجموعی می باشد. تمرکز دارایی ها مرکب از تعهدات تمویل مستقیم، غیر مستقیم و مشروط می باشد که حسب مندرجات یک قرارداد حقوقی الزام آور به بانک صورت گرفته می تواند. گروپ بندی دارایی ها باید شامل انواع اضافه برداشت، اقلام نقدی، منابع موقت، اسناد بهادار (بشمول اسناد اشتقاقی و صندوق های سرمایه گذاری دو جانبه)؛ کرایه ها، قبولی ها، پیشکی ها، لیتراف کردیت ها، سایر تعهدات صورت گرفته به بانک، قروضی که توسط افراد مربوط ظهر نویسی، تضمین یا مشترکاً امضاء گردیده، باشد. تمرکز دارایی همچنین باید مرکب از حساباتی باشد که از مدرک حسابات میعادی و عندالمطالبه و همچنین سایر دارایی ها که در دفاتر بانک درج بوده و منوط به یک موسسه مالی یا گروپ وابسته که دارای مخاطرات متقابل هستند، در ذمه بانک قرار دارد. تمرکز دارایی ها همچنین باید شامل دارایی باشد که در یک صنعت خاص، خط تولید، محلات جغرافیایی سرحدی، یا فعالیت های تجارتي که حداقل ۵۰٪ از عواید آن از محل فعالیت های بین مرزی حاصل می گردد، و همچنین انواع مختلف تضمین که در ارزیابی خطر بازار مفید به فایده می باشد.
- (b) **انتساب:** از نظر مقرراتی عبارت از حالتی است که در آن قرضه ای که قبلاً به یک مقروض اعطاء شده است به طور همزمان به یک یا بیش از یک مقروض دیگر نیز اعطاء گردیده و بدین سبب مبلغ

تعدیلات در این مقررہ طی مجلس مورخ ۱۳-۱۴ دلو ۱۳۸۶ مطابق ۲ فبروری ۲۰۰۸ مجلس شورای عالی بانک منظور گردید.

(c) قرضه در محاسبه مبلغ مجموعی کردیت اعطاء شده به هر یک از آنها لحاظ می گردد. قرضه در صورتی به مقروض اولیه و نیز به سایر مقروض یا مقروضین منتسب میگردد که عواید حاصله از قرضه مستقیماً به ایشان تعلق گیرد. هر گاه مقروض یا مقروضین دیگر طور مستقیم یا غیر مستقیم با مقروض اولیه از طریق شیوه های معمول کنترل مرتبط باشند، بشمول حالتی که مقروض یا مقروضین دیگر طور مستقیم یا غیر مستقیم تحت کنترل مقروض اولیه قرار داشته باشند، انتساب ضروری می گردد. همچنین هر گاه حسب مندرجات بند iii فقره (h) ماده ۲,۶,۱ این مقرر، مقروض اولیه و سایر مقروض یا مقروضین از نظر مالی متقابلاً به همدیگر متکی باشند، انتساب الزامی می باشد.

(d) **کنترول:** کنترول یک شخص حقیقی یا حقوقی بر شخص حقوقی دیگر در صورتی محرز می گردد که شخص نخست طور مستقیم یا غیر مستقیم واجد بیش از ۵۰ فیصد از حق رأی در شخص دومی بوده، و یا قادر باشد تا با توسل به سایر ذرایع به نحوی در شخص دومی اعمال نفوذ نماید که اقدام جمعی سایر سهامداران آنرا متاثر ساخته نتواند.

(e) **کردیت:** عبارت از هر نوع پرداخت یا تعهد به پرداخت پول در بدل وعده بازپرداخت مبلغ اصل و تکتانه آن و همچنین سایر مخارج ناشی از این پرداخت یا تعهد، فارغ از آنکه بصورت تضمین شده یا ناشده صورت گیرد؛ تمدید میعاد سررسید قرضه؛ گرانتی منتشره؛ خریداری اسناد بهادار قرضه یا سایر وعده های پرداخت پول، و تادیه تکتانه طور مستقیم یا ذریعه تخفیف در نرخ خرید می باشد. در این مقرر، ” گرانتی“ شامل لیتراف کردیتهای ضمانتی مالی و کاری، و سایر انواع گرانتی ها می باشد.

در این مقرر، کردیت موارد ذیل را نیز احتوا می نماید:

- حسابات قابل حصول غیر نقدی که بصورت اجناس یا خدمات دارای ارزش پولی که از طرف بانک در بدل وعده بازپرداخت آن از طرف مقروض، فراهم شده است اعم از اینکه میعاد ایفاء وعده مشخص شده باشد یا نباشد، و همچنین فارغ از اینکه به مبلغ پرداخت ناشده تکتانه تعلق بگیرد یا خیر.
- خریداری اسناد بهادار به اساس موافقتنامه فروش مجدد آن در آینده؛ اضافه برداشته ها اعم از اینکه از قبل ترتیب شده باشد یا نباشد اما مشروط بر آنکه برداشت یک روز نبوده که قبل از ختم رسمیات باید به بانک اعطاء کننده آن پرداخت می شود؛ و قروض یا کردیت های اعطاء شده که کلاً یا قسماً از دفاتر بانک حذف گردیده اند مگر آنکه اعتبار قانونی آن منقضی شده باشد.

(f) **نفع مستقیم:** استفاده از عواید حاصله از قرضه یا کردیت اعطاء شده به مقروض در حالتی منفعت مستقیم شخص دیگری پنداشته می شود که عواید حاصله، یا دارائی های خریداری شده از مدرک این عواید به شخص دیگر انتقال یافته، و این عمل بمنظور انجام یک معامله واقعاً اقتصادی که در آن عواید حاصله برای اکتساب جایداد، اجناس، یا خدمات استفاده می شود، صورت نگرفته باشد.

(g) **خطر کردیت (خطر عدم بازپرداخت قرضه):** عبارت از اصل مبلغ مجموعی کردیت هایی است که به مقروض انفرادی یا یک گروه از مقروضین وابسته اعطاء شده و بازپرداخت آن تا حال صورت نگرفته است. خطر عدم بازپرداخت قرضه به کردیتهای اعطاء شده به مقروض یا گروه از مقروضین منحصر نبوده، بلکه کردیتهای منتسب به ایشان را نیز احتوا می نماید. خطرات کردیتی طور ناخالص

محاسبه گردیده؛ یعنی اینکه ذخائر جبران خسارات، پریمیم (ارزش اضافه)، تخفیفات، و سایر تغییرات در ارزش دفتری دارائی های مندرج بیلانس شیت، حین محاسبه لحاظ نمی گردد.

(h) **کاملاً تضمین شده:** مبلغ مشخص از اصل کریدت در صورتی کاملاً تضمین شده پنداشته می شود که تمام صفات ذیل محقق و ثبت گردد:

- ارزش اولیه ضمانت تصدیق و ثبت گردد.
- مقروض در ضمانت دارای حق باشد.
- مقروض دارای موافقت نامه ضمانت باشد.
- مقروض موافقت نامه موثق را ترتیب و ضمانت یا حق تصرف بانک بر ضمانت را در آن ذکر کرده باشد.
- گزارش مالی که شامل اسم مقروض، اسم بانک و مشخصات ضمانت باشد مطابق به قوانین نافذ افغانستان در اداره مربوط ثبت گردیده باشد.
- سایر مراجع قرضه دهنده بر عین ضمانت ادعای قبلی نداشته باشند.
- ارزش فعلی ضمانت حداقل معادل ۱۰۰ فیصد اصل مبلغ کریدت مورد نظر باشد.

(i) **گروپ مقروضین وابسته:** عبارت از ترکیب دو یا چند شخص حقیقی یا حقوقی یا هر دو آنها است که طور مستقیم یا غیر مستقیم به نحوی با همدیگر رابطه داشته باشند که ثبات و سلامت مالی آنها متقابلاً یکدیگر را متاثر کرده، یا عوامل مشابه بر ثبات مالی برخی یا تمام آنها تاثیر گذار بوده، و یا بعلت ماهیت روابط ایشان، مسئولیت نهایی بازپرداخت مبلغ وصول نشده کریدت، متوجه شخص دیگر باشد. بصورت مشخص مقروضین انفرادی بانک در حالات ذیل یک گروپ مقروضین وابسته را تشکیل می دهند:

- i. هنگامیکه منبع متوقعه بازپرداخت قروض تمامی مقروضین مشابه بوده، و هیچ یک از مقروضین برای بازپرداخت مکمل قرضه (همراه با سایر دیون مقروض) کدام ذریعه دیگر عایداتی را در دسترس نداشته باشند؛
- ii. هنگامیکه قروض به مقروضینی اعطاء گردیده باشد که طور مستقیم یا غیر مستقیم از طریق کنترل مشترک بهم مرتبط بوده، بشمول کنترل مستقیم یا غیر مستقیم یک مقروض بوسیله مقروض دیگر؛
- iii. هنگامیکه وابستگی قوی مالی بین یا میان مقروضین موجود باشد. مسئله وابستگی قوی مالی زمانی مطرح میگردد که ۵۰ فیصد یا بیشتر وصولی ها یا مخارج ناخالص یک مقروض (طور سالیانه) از معاملات منعقد با مقروض دیگر منشأ گیرد. وصولی ها و مخارج ناخالص شامل عواید/ مصارف ناخالص، قروض بین شرکتهای، سود و سهام، از دیاد سرمایه باساس سهم، و آمدنی ها و تادیات مشابه میگردد.
- iv. هنگامیکه مقروضین انفرادی بمنظور اکتساب یک تصدی تجارتي از یک بانک قرضه گرفته و در نتیجه آن جمعاً بیش از ۵۰ فیصد سهام دارای حق رای یا صلاحیت رای دهی را مالک گردند.
- v. در سایر موارد و بنابر لزوم دید د افغانستان بانک، پس از بررسی حقایق و شرائط معاملات ویژه، ثبات مالی یکی از مقروضین بر ثبات مالی دیگران اثر افگند.

(j) **قروض بزرگ توام با خطرات کریدتی** - درین مقرر، ”قرضه بزرگ توام با خطرات کریدتی“ (که بنام خطرات بزرگ نیز مسمی بوده) عبارت از مجموعه کریدتهای اعطاء شده به یک مقروض انفرادی یا گروپ از مقروضین بهم وابسته بوده، در صورتیکه مجموعه متذکره از ۱۰ فیصد سرمایه

مقرراتی (مجموعی) بانک تجاوز نماید¹. قرضه بزرگ توأم با خطرات کردیتی برای یک فرع بانک خارجی در افغانستان عبارت از قرضه است که از ۳ درصد مجموع دارائیهای فرع تجاوز نماید.

(k) **قروض بزرگ ناموافق** - یک قرضه بزرگ که در اوائل معیارات قانونی را بر آورده ساخته، ولی بمرور زمان از باعث کاهش سرمایه مقرراتی، ایجاد یک رابطه متعاقب بین مقروضین که منجر به ایجاد یک گروپ از مقروضین بهم وابسته گردیده و مجموعه قروض ایشان از حدود معینه تجاوز نماید، یا پائین آمدن ارزش ضمانت قابل فروش در بازار، در مغایرت با معیارات قانونی قرار گرفته باشد. قروض بزرگ ناموافق یک تخطی مقرراتی شمرده نشده، مگر اینکه بانک در خلال موعد مطالبه شده تدابیر لازمه را در امر رفع این نقیصه رویدست نگرفته باشد.

(l) **ضمانت سهل فروش در بازار** - یک ضمانت زمانی سهل فروش در بازار قلمداد میگردد که تحت شرائط عادی بازار و سرعت لازمه به یک ارزش مناسب بازاری که توسط نرخ گیری ها مبنی بر معاملات صورت گرفته در یک مزایده یا داوطلبی های یومیه مشابه تعیین میگردد، بفروش رسیده بتواند. صرفاً انواع آتی الذکر ضمانات که شرائط فوق الذکر را برآورده ساخته، منحیث ضمانات سهل فروش در بازار بحساب رفته میتوانند:

i. اسعار، در صورتیکه در تصاحب بانک قرضه دهنده بوده و بشرط اینکه سعر متذکره افغانی یا سایر اسعار ایکه به عین سعر رقم اصلی کردیت مورد نظر تخصیص داده شده، بوده و بسهولت به افغانی تبدیل گردیده و توسط مراجع پولی یک کشور شامل در کتگوری A بنشر رسیده باشد؛

ii. امانات مقروض در بانک قرضه دهنده، در صورتیکه امانت به عین سعر مبلغ اصلی کردیت مورد نظر تسعیر گردیده، و امانت متذکره قبل از سررسید مبلغ تحت تضمین قابل برداشت بوده و بانک جهت جلوگیری از نشر اسناد بها دار طرز العمل های داخلی را طرح نموده باشد.

iii. اسناد بها دار ایکه بوسیله حکومت های مرکزی یا بانکهای مرکزی نشر یا بصورت بلا قید و شرط گرانتی شده باشد؛

iv. اسناد بها دار ایکه بوسیله مؤسسات قرضه دهنده وسیع الساحة یا مؤسسات انکشافی جهانی یا منطوقی پس از منظوری قبلی د افغانستان بانک نشر یا بصورت بلا قید و شرط گرانتی شده باشد.

v. ضمانت کتبی بلاقید اصل مبلغ قرضه جمع تکتانه سنجشی بوسیله بانک مجوز سکتور مالی مقامات مقرراتی در کشور کتگوری A. در صورت فرع بانک خارجی در افغانستان، دفتر مرکزی فرع باید ضمانت را تهیه نماید، حتی اگر این فرع در کشور کتگوری A جواز خود را نیز اخذ نکرده باشد. در صورت شرکت تابع بانک خارجی در افغانستان، بانک والد باید ضمانت را تهیه نماید، حتی اگر این شرکت تابع بانک خارجی در کشور کتگوری A نیز مجوز نشده باشد. اگر ضمانت بوسیله دفتر مرکزی یا بانک والد تهیه شده باشد، در آنصورت هنگام عدم پرداخت از جانب مقروض این ضمانت باید جهت پرداخت دارائیهها به مؤسسه بانکی در افغانستان در جمع دارائیهای قید گردد که د افغانستان بانک آنرا ناشی از معاملات با جناح های نامرتب و مؤسسات غیر امانتی مرتبط قلمداد نموده است. بعباره دیگر، (در صورت فرع بانک خارجی) دارائیهای پرداخت شده باید ذمت خالص به دفتر مرکزی و سایر فروع همان بانک را افزایش دهد، یا (در صورت شرکت تابع) سرمایه شرکت تابع را افزایش دهد. دارائیهای

¹ اصطلاح "قروض بزرگ توأم با خطرات کردیتی" در قانون بانکداری بکار رفته و لی تعریف نشده است. درین مقررہ اصطلاح بیشتر معمول "خطرات بزرگ" بکار برده شده است.

پرداخت شونده باید دارائیهای باشد که مؤسسه بانکی دارای جواز یا مجوز در افغانستان اجازه حفظ آنرا داشته باشد.

- (m) **مجموع دارایی ها** - در قسمت فرع بانک خارجی در افغانستان، عبارت از مجموع دارائیهای است که از معاملات با جناح های نامرتبط و مؤسسات غیر امانتی مرتبط به اضافه طلب خالص از دفتر مرکزی و سایر فروع همان بانک (البته در صورت موجودیت) ناشی میگردد.
- (n) **سرمایه و ذخائر ثابت** - درین مقررہ سرمایه و ذخائر ثابت بمعنی سرمایه مقرراتی بوده که مطابق به مقررہ سرمایه محاسبه میگردد^۲.

۶,۱,۳ - مقاصد و اهداف عمومی

- (a) مقاصد این مقررہ عبارتند از:
۱. جلوگیری از احتمال نکول توسط یک مقروض یا مقروضین وابسته که اثرات سوء قابل ملاحظه را بالای نافعیت یا سرمایه بانک وارد سازد. کردیت های اعطاء شده به یک مقروض انفرادی یا یک گروپ از مقروضین وابسته که بواسطه ضمانت های سهل فروش از محدودیت های عمومی مندرج ماده ۱,۲,۶ مستثنی شده اند، تابع قیودات ذیل می باشند:

- (a) مبلغ مجموعی اینچنین کردیت ها که از محاسبه مستثنی می گردند محدود به ۱۵ فیصد سرمایه مقرراتی بانک می باشد. در رابطه با فرع داخلی بانک های خارجی، این محدودیت عبارت از ۴ فیصد دارایی های مجموعی فرع مذکور می باشد.
- (b) کردیت هایی که متجاوز از ۱۵ فیصد سرمایه مقرراتی بانک می باشد (۴ فیصد دارایی مجموعی فرع داخلی بانک خارجی) در محاسبه محدودیت های عمومی محاسبه می گردد و چنین پنداشته می شود که با تعریف "کاملاً تضمین شده ذریعه ضمانت سهل فروش) مطابقت ندارد.

۲. تشویق بانکها به داشتن یک مجموعه متنوع کردیتی ذریعه تهدید تعداد مجاز قروض بزرگ توأم با خطرات کردیتی، و همچنین ترتیب پالیسی ها، استراتیژی ها، کنترل ها و پروسه های نظارت از خطرات برای تنظیم تمرکز دارایی هایی که می تواند اثرات منفی قابل ملاحظه را متوجه نافعیت یا سرمایه بانک سازد.

۳.

- (b) اهداف این مقررہ عبارتند از:

۱. آنعده از بانکهاییکه شرکت های سهامی ثبت شده در افغانستان هستند مکلف به محدود ساختن اعطاء قروض بزرگ توأم با خطر کردیتی به یک مقروض یا گروپ از مقروضین بهم وابسته الی ۱۵ فیصد سرمایه مقرراتی، و اجازه تخصیص مبالغ اضافی برای کردیتهای تضمین شده میباشند. محدودیت مشابه برای یک فرع بانک خارجی در افغانستان ۴ درصد مجموع دارائیهای فرع میباشد.
۲. آنعده از بانکهای که شرکت های سهامی ثبت شده در افغانستان هستند مکلف به محدود ساختن مبلغ مجموعی قروض بزرگ توأم با خطر کردیتی میباشند، قسمیکه یک قرضه بزرگ توأم با خطر کردیتی بعنوان یک کردیت متجاوز از ۱۰ فیصد سرمایه مقرراتی الی ۲۰۰ فیصد سرمایه مقرراتی بانک تعریف گردیده است. برای یک فرع بانک خارجی در افغانستان، قرضه بزرگ توأم با خطرات کردیتی عبارت از قرضه است که از ۳ درصد مجموع دارائیهای بانک تجاوز نماید، و مبلغ مجموعی قروض بزرگ حد اکثر از ۶۰ درصد مجموع دارائیهای بانک متجاوز شده نمی تواند.

² اصطلاح "سرمایه و ذخائر ثابت" در قانون بانکداری بکار رفته ولی تعریف نگردیده است. این مقررہ تصریح میدارد که "سرمایه و ذخائر ثابت" معادل به "سرمایه مقرراتی" بوده و ازین ببعد اصطلاح اخیر الذکر در تمام موارد بکار برده خواهد شد.

۳. د افغانستان بانک صلاحیت معافیت فروع بانک خارجی را از این محدودیت ها دارا میباشد، البته در صورتیکه دفتر مرکزی این فرع بلاکید پرداخت کلی و بروقت تمامی بدهی های فرع را در افغانستان تضمین نماید که از معاملات با جناح های وابسته ناشی میگردد.
۴. آنعده از بانک ها که بحیث شرکت سهامی ثبت شده در افغانستان فعالیت می نمایند دارای تدابیر کافی و موثر برای کنترل ریسک بوده و حصول اطمینان از متنوع بودن دارایی هایی آنها برای کاهش خطر ضرر.

بخش دوم: اداره و کنترل خطر تمرکز دارایی ها

۱، ۲، ۶- هدايات عمومي

الف- از آنعده موسساتی که با تمرکز دارایی مواجه هستند توقع می رود که پالیسی ها، سیستم ها و تدابیر موثر کنترل داخلی را غرض نظارت و تنظیم این خطرات پیشبینی و اتخاذ نمایند. د افغانستان بانک حد نصاب های واحد را در زمینه خطرات برای بانک ها تعیین نموده است تا بانک ها قادر به نظارت و کنترل تمرکز دارایی ها گردند. برای بانک های دارای جواز در افغانستان، حد نصاب عبارت از ۴۰٪ سرمایه مقرر است. برای فروع داخلی بانک های خارجی، حد نصاب عبارت از ۱۲٪ سرمایه مجموعی است. بر علاوه، هیئت نظار بانک از تنظیم پارامترها و وضع محدودیت در رابطه با تمرکز دارایی ها و نظارت از خطرات کردیتی، و همچنین ارزیابی شیوه های مورد استفاده هیئت مدیره در زمینه تنظیم، کنترل و تمرکز دارایی ها استفاده می گردد. تمرکز دارایی که متضمن خطرات مفرط یا نامناسب باشد مستلزم بررسی دقیق توسط بانک بوده و ایجاب می نماید تا در خلال یک دوره مقتضی کاهش یابد. توقع می رود که آنعده از بانک ها که ضرورت به کاهش تمرکز دارایی ها دارند، پلان واقع بینانه، محتاطانه و قابل دستیابی را با نظر داشت اوضاع خصا و شرایط بازار ترتیب نمایند.

ب- هدف از ترتیب پالیسی ها توسط موسسات بانکی عبارت از بهبود کیفیت کلی مجموعه دارایی های بانک از طریق متنوع سازی خطر می باشد. موسساتی که برای کنترل و تخفیف سطح بالای تمرکز دارایی ها در یک دوره زمانی مناسب، تدابیر کنترولی موثر را اتخاذ کرده اند، ملزم نمی باشند تا صرفاً صنعت خاص یا محل جغرافیایی از اعطاء کريدت به قرضه گیرنده گان مطمئن و واجد شرایط خودداری نمایند. بر علاوه، بانک می تواند قادر به کاهش خطرات مترافق با تمرکز دارایی ها از طریق تقویت کريدت های انفرادی باشد. بطور مثال، بانک می تواند ضمانت ها و گرانتی های اضافی را تحصیل نماید. در حالت وخامت اوضاع، وضعیت بانک می تواند بهبود یابد زیرا ضمانت ها یا گرنتی های اضافی بحیث یک اقدام احتیاطی برای جلوگیری از احتمال خطر، فراهم گردد. هر گاه سطح تمرکز دارایی ها بر یک دوره تمدید شده استوار باشد، این کار می تواند یک دوره تمدید شده را برای دستیابی به یک مجموعه مختلط دارای بیلانس و تنوع بیشتر احتوا نماید. با نظر داشت ساحه داد و ستد موسسه، فقدان تنوع اقتصادی، یا موقعیت جغرافیایی، کاهش سطح تمرکز دارایی های موجوده در مدت زمان اندک غیر ممکن خواهد بود. اگر حالت تمرکز قرضه برقرار باشد، موسسه بانکی مکلف است پالیسی های کردیتی قوی و معیارات تنظیم قرضه را ترتیب کرده تا تدابیر کافی کنترولی برای خطرات مترافق با خطرات کردیتی فعلی و جدید، فراهم گردد. هیئت نظار مکلف است تا سرمایه کافی را غرض تحفظ موسسه در هنگامی که مجموعه دارایی آن تجدید ساختار می شود، حفظ نماید. این موضوع سرمایه و ذخایر کافی را برای رفع خطرات لایتنجاء تمرکز دارایی شناخته شده و سطح مناسب خطر ناشی از تخصیص سرمایه ایجاب نموده، و هیئت مدیره نه تنها باید از روندهای اخیر در شرکت یا صنعت خاص مطلع باشد بلکه باید از چشم انداز آینده آن نیز آگاه باشد.

۶,۲,۲ - اقدامات بدیل برای کاهش تمرکز ها

برخی از اقدامات بدیل برای موسساتی که احتمالاً تمرکز دارایی آنها در آینده نزدیک کاهش خواهد یافت قرار ذیل می باشد:

۱- افزایش سطح سرمایه: بمنظور جبران خطر اضافی ناشی از تمرکز دارایی، بانک می تواند تصمیم بگیرد که یک نسبت بالاتر سرمایه را نظر به دستورالعمل های سرمایه ی مبتنی بر خطر اختیار نماید. این سرمایه اضافی می تواند در حالاتی که تمرکز اثرات سوء را بر موقف مالی موسسه وارد می سازد مفید باشد.

۲- افزایش وجوه در نظر گرفته شده برای خساره ناشی از قرضه: موسسه بانکی می تواند

۳- اشتراک قرضه: اگر موسسه بانکی در حالت تمرکز قرار داشته باشد، احتمال دارد که بخشی از مجموعه قروض خود را در یک بازار ثانویه به فروش رسانده تا اتکاء خود را به گروپ از دارایی ها کاهش دهد. اگر موسسه به اندازه کافی بزرگ نباشد که در بازار ثانویه اشتراک نماید، یک اقدام بدیل می تواند فروش قرضه ها بدون توسل به بانک مربوطه باشد که در صدد ایجاد تنوع در مجموعه قروض خود می باشد.

۴- حکم ماده ۲,۱,۳ مقرر سرمایه د افغانستان بانک ایجاب می نماید که کلیه بانک هایی که در افغانستان جواز اخذ کرده اند باید یک نسبت از سرمایه را حفظ نمایند که برای پیشبرد انواع مختلف فعالیت هایی که اجرا می نمایند تکافو نماید. در تعیین میزان تکافو سرمایه، د افغانستان بانک تعدادی از عوامل را مد نظر قرار می دهد تا اطمینان حاصل نماید تا سرمایه الزامی تا حد زیاد متناسب با وضعیت خطر بانک باشد. این عوامل شامل تمرکز خطر کردیتی، تمرکز انواع خاص دارایی ها یا بدهی ها و موثریت سیستم اداره بانک برای نظارت و کنترل خطرات می باشد. در ماده ۲,۳,۲ مقرر سرمایه د افغانستان بانک تصریح شده است که در صورت صدور اطلاعیه از جانب د افغانستان بانک مبنی بر کسری سرمایه، بانک مکلف است تا در خلال ۶۰ روز کاسی سرمایه را جبران نموده و در غیر این صورت د افغانستان بانک اقدامات مقتضی را علیه بانک اتخاذ خواهد کرد.

بخش سوم - محدودیتها بر اعطاء قروض بزرگ توام با خطر کردیتی به مقروضین انفرادی یا گروپ از مقروضین بهم وابسته

۶,۳,۱ - محدودیتهای عمومی.

(a) هیچ بانکی اجازه ندارد تا کردیتی را به یک مقروض انفرادی یا گروپ از مقروضین بهم وابسته اعطاء نماید که بالاثرا آن کردیت اعطاء شده به مقروض یا مقروضین مزبور از ۱۵ فیصد سرمایه مقرراتی تجاوز نموده، یا کردیت ابرا که از قبل ۱۵ فیصد سرمایه مقرراتی را تجاوز نموده، افزایش دهد. محدودیت مشابه برای یک فرع بانک خارجی در افغانستان ۴ درصد مجموع دارائیهای آن میباشد.

(b) حین تعیین درجه تطبیق این محدودیت ها، کردیت های توام با خطر هر یک از مقروضین شامل در یک گروپ مقروضین بهم وابسته با هم جمع گردیده و منحیت یک کردیت بزرگ توام با خطر یک مقروض انفرادی معامله خواهد گردید. پس از اتمام جمع بندی، هر کردیت انفرادی صرفاً یکبار محاسبه شده، علی الرغم اینکه شاید به بیش از یک مقروض شامل در گروپ منسوب گردانیده شده باشد

۶,۳,۲ - قواعد خاص در مورد کریدت های کاملاً تضمین شده بوسیله ضمانت قابل فروش در بازار.

کریدت های اعطاء شده به یک مقروض انفرادی یا گروه از مقروضین بهم وابسته که بوسیله ضمانت قابل فروش کاملاً تضمین شده، بر حسب محدودیتهای عمومی مشروح در § ۱,۲,۶. محاسبه نشده بلکه تابع محدودیتهای آتی الذکر میگردند:

(a) مبلغ مجموعی همچو کریدتها که از محاسبه فوق خارج گردیده، به ۱۵ فیصد سرمایه مقرراتی بانک محدود ساخته شده است. در صورت یک فرع بانک خارجی در افغانستان، این محدودیت ۴ درصد مجموع دارائیهای آن میباشد.

(b) کریدتهای ازینگونه که متجاوز از ۱۵ فیصد سرمایه مقرراتی بانک (۴ درصد مجموع دارائیهای یک فرع بانک خارجی در افغانستان) بوده از روی محدودیتهای عمومی محاسبه شده، همانند اینکه شرائط "کاملاً تضمین شده بوسیله ضمانت قابل فروش" را بر آورده نسانند.

بخش چهارم - محدودیت ها بر مجموع خطرات بزرگ

۶,۴,۱ - محدودیت های عمومی.

(a) هیچ بانکی اجازه اعطاء همچو کریدتهای را نداشته که منجر به ایجاد یا ازدیاد خطرات بزرگ گردیده، در صورتیکه مبلغ مجموعی خطرات بزرگ بانک از ۲۰۰ فیصد سرمایه مقرراتی تجاوز، یا مبلغ خطرات بزرگ متجاوز از ۲۰۰ فیصد سرمایه مقرراتی را افزایش بخشد. برای یک فرع بانک خارجی در افغانستان، قرضه بزرگ عبارت از قرضه است که از ۳ درصد مجموع دارائیهای فرع تجاوز نماید، و مبلغ مجموعی قرضه بزرگ به ۶۰ درصد مجموع دارائیهای فرع محدود گردیده است.

(b) حین تعیین درجه تطبیق این محدودیتهای، کریدت های توام با خطر هر یک از مقروضین شامل در یک گروه مقروضین بهم وابسته با هم جمع گردیده و منحصت یک کریدت بزرگ توام با خطر یک مقروض انفرادی معامله خواهد گردید. پس از اتمام جمع بندی، هر کریدت انفرادی صرفاً یکبار محاسبه شده، علی الرغم اینکه شاید به بیش از یک مقروض شامل در گروه منسوب گردانیده شده باشد.

۶,۴,۲ - قواعد خاص برای کریدت های کاملاً تضمین شده بوسیله ضمانت قابل فروش در بازار.

کریدت های اعطاء شده به یک مقروض انفرادی یا گروه از مقروضین بهم وابسته که بوسیله ضمانت قابل فروش کاملاً تضمین شده، بر حسب محدودیتهای عمومی مشروح در § ۱,۳,۶. محاسبه نشده بلکه تابع محدودیتهای آتی الذکر میگردند:

(a) مبلغ مجموعی همچو کریدتها که از محاسبه فوق خارج گردیده، به ۱۵ فیصد سرمایه مقرراتی بانک محدود ساخته شده است. در صورت یک فرع بانک خارجی در افغانستان، این محدودیت ۴ درصد مجموع دارائیهای فرع تعیین شده است.

(b) کریدتهای ازینگونه که متجاوز از ۱۵ فیصد سرمایه مقرراتی بانک (۴ درصد مجموع دارائیهای یک فرع خارجی در افغانستان) بوده از روی محدودیتهای عمومی محاسبه شده، همانند اینکه شرایط "کاملاً تضمین شده بوسیله ضمانت قابل فروش" را بر آورده نسانند.

بخش پنجم - خطرات ناموافق

۶,۵,۱ - خطرات ناموافق ناشی از کاهش سرمایه مقرراتی (یا مجموع دارائیهای یک فرع بانک خارجی در افغانستان) یا روابط بعدی میان مقروضین.

در صورتیکه یک قرضه بزرگ توام با خطر کریدتی از باعث کاهش در سرمایه مقرراتی (یا مجموع دارائیهای یک فرع بانک خارجی در افغانستان) یا روابط بعدی میان مقروض که منجر به ترکیب قروض انفرادی ایشان گردد، در تخطی از مقررات قرار میگیرد در انحالت مطالبه اتخاذ تدابیر فوری از بانک صورت گرفته (به اسرع وقت ممکنه، ولی در خلال شش ماه پس از بر ملا شدن نقیصه) تا قرضه متذکره در مطابقت با مقررات موضوعه قرار گیرد. این اقدامات شامل فروش قروض یا اسناد بها دار به سایر مؤسسات مالی، اخذ ضمانت قابل فروش از مقروض، یا ازدیاد سرمایه مقرراتی (یا مجموع دارائیهای یک فرع بانک خارجی در افغانستان) میگردد.

۶,۵,۲ - خطرات ناموافق ناشی از کاهش ارزش ضمانت قابل فروش.

در صورتیکه یک قرضه بزرگ توام با خطر کریدتی از باعث کاهش ارزش ضمانت قابل فروش در تخطی از مقررات قرار میگیرد، در انحالت از بانک خواسته میشود تا جهت رفع نقیصه اقدامات اصلاحی را در خلال ۶۰ روز رویدست گیرد.

۶,۵,۳ - حالات خاص خطرات بزرگ ناموافق با محدودیت های مجموعی.

در صورتیکه بانک محدودیت های وضع شده بر رقم مجموعی خطرات بزرگ را بنابر کدام دلیلی بر آورده ساخته نتواند، در انحالت از بانک خواسته میشود تا جهت رفع نقیصه اقدامات اصلاحی را در خلال ۶۰ روز رویدست گیرد. برای تمام خطرات بزرگ اقدامات اصلاحی رویدست گرفته شده میتواند، نه اینکه صرفاً آن خطرات بزرگ ایرا که عامل تخطی شمرده شده، کاهش داده شوند.

بخش ششم - حفظ اسناد و گزارش دهی

۶,۶,۱ - حفظ اسناد

بانکها مکلف به حفظ آن اسنادی بوده که تمام خطرات بزرگ در آن بصورت کامل و مؤثق لست بندی شده، که شامل هویت مقروض یا مقروضین، اندازه خطر، مسئله وابسته بودن مقروض یا مقروضین، و درجه قروض متذکره باسناد تصنیف بندی قروض میگردد. تجدید اسناد متذکره اقلاناً بصورت ربعوار باید صورت گرفته و خلاصه آن در یک گزارش به هیئت نظارت توسط هیئت مدیره فرستاده شود.

۶,۶,۲ - گزارش دهی

د افغانستان بانک از تمام بانکها میخواهد تا راپور تمام خطرات بزرگ را حد اقل یکبار در ربع بهمان روش ایکه خطرات بزرگ به هیئت مدیره راپور میدهند، به د افغانستان بانک گزارش دهند. بدینوسیله د افغانستان بانک یک فورم راپور دهی ستندرد را طرح خواهد نمود.

بخش هفتم - معافیت فروع بانک های خارجی در افغانستان از محدودیت ها

۶,۷,۱ - درخواستی معافیت از محدودیت

امکان دارد فرع یک بانک خارجی در افغانستان از د افغانستان بانک تقاضای معافیت از محدودیت قروض بزرگ به یک مقروض منفرد یا گروه از مقروضین وابسته و محدودیت بر مجموعه قروض بزرگ را نماید. درخواستی این معافیت باید اسناد و مدارک ذیل را در بر داشته باشد:

- (a) گزارش هیئت مدیره (یا گروه معادل) بانک خارجی که تصریح مینماید که بانک خارجی (بصورت کل) محدودیت وضع شده فرضه بزرگ مقامات مقرراتی دفتر مرکزی را رعایت مینماید. این گزارش باید بصورت سالانه تجدید شود.
- (b) مکتوب عدم اعتراض مقامات مقرراتی دفتر مرکزی بانک خارجی جهت معافیت و تضمین تعیین شده.
- (c) ضمانت خط امضاء شده بوسیله هر یک از اعضای هیئت مدیره (یا گروه معادل آن) که در آن تصریح شده که دفتر مرکزی بدون قید و شرط پرداخت کلی و بروقت تمامی بدهی های فرع را در افغانستان ضمانت مینماید که از معاملات با جناح های وابسته ناشی میشود.
- (d) کاپی آخرین ویرایش پالیسی فرضه دهی فرع که حاوی قدمه های معقول و تعریف شده برای "فرضه بزرگ" و موضوعات پیشنهاد شده قروض بزرگ جهت بررسی سطوح بالاتر مدیریت و تصویب در زمان ایجاد آن باشد.

۶,۷,۲ - شرایط منظوری معافیت از جانب د افغانستان بانک.

هنگام قضاوت در مورد کیفیت درخواستی معافیت، د افغانستان بانک سابقه کلی فرع بانک خارجی را در رعایت از قوانین، مقررات، و شروح پالیسی و اقدامات تنفیذی د افغانستان بانک؛ کیفیت کلی دارائیهای آن، بشمول سطح و روند دارائیهای راكد و دارائیهای معکوساً صنف بندی شده و صحت تصنیف قروض وی که بوسیله نظارت های داخل ساحوی د افغانستان بانک مشخص شده است؛ و ارزیابی ماموریت ایجاد فرضه های فرع بوسیله د افغانستان بانک جهت تطابق با پالیسی فرضه فرع و اصول عمومی فرضه دهی محتاط در نظر خواهد گرفت.

ضمیمه: نمونه محاسبات خطرات بزرگ (قروض بزرگ توام با خطرات کردیتی)

سرمایه مقرراتی (مجموعی) بانک الف ۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ افغانی است.

حد تعیین شده برای یک مقروض انفرادی یا گروپ از مقروضین بهم وابسته عبارت از ۱۵ فیصد سرمایه مقرراتی یا ۷۵,۰۰۰,۰۰۰ افغانی میباشد.

با توجه به مبلغ مجموعی خطرات بزرگ، فرض میکنیم که ۱۶ قرضه بزرگ توام با خطر کردیتی از جانب بانک الف اعطاء گردیده است.

یک قرضه انفرادی بزرگ توام با خطر کردیتی بانک الف مساوی به ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ افغانی (۱۰ فیصد سرمایه مقرراتی) یا بیشتر از آن میباشد.

حد تعیین شده برای مبلغ مجموعی خطرات بزرگ عبارت از ۲۰۰ فیصد سرمایه مقرراتی یا ۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ افغانی میباشد.

قرضه بزرگ توام با خطر کردیتی مقروض A = ۶۰,۰۰۰,۰۰۰ افغانی (۱۳ فیصد سرمایه مقرراتی)

قرضه بزرگ توام با خطر کردیتی مقروض B = ۷۵,۰۰۰,۰۰۰ افغانی (۱۵ فیصد سرمایه مقرراتی)

قرضه بزرگ توام با خطر کردیتی مقروض C = ۶۵,۰۰۰,۰۰۰ افغانی (۱۳ فیصد سرمایه مقرراتی)

قرضه بزرگ توام با خطر کردیتی مقروض D = ۵۵,۰۰۰,۰۰۰ افغانی (۱۱ فیصد سرمایه مقرراتی)

قرضه بزرگ توام با خطر کردیتی مقروض E = ۷۰,۰۰۰,۰۰۰ افغانی (۱۴ فیصد سرمایه مقرراتی)

قرضه بزرگ توام با خطر کردیتی مقروض F = ۷۵,۰۰۰,۰۰۰ افغانی (۱۵ فیصد سرمایه مقرراتی)

قرضه بزرگ توام با خطر کردیتی مقروض G = ۶۵,۰۰۰,۰۰۰ افغانی (۱۳ فیصد سرمایه مقرراتی)

قرضه بزرگ توام با خطر کردیتی مقروض H = ۵۵,۰۰۰,۰۰۰ افغانی (۱۱ فیصد سرمایه مقرراتی)

قرضه بزرگ توام با خطر کردیتی مقروض I = ۶۰,۰۰۰,۰۰۰ افغانی (۱۳ فیصد سرمایه مقرراتی)

قرضه بزرگ توام با خطر کردیتی مقروض J = ۴۰,۰۰۰,۰۰۰ افغانی (۸ فیصد سرمایه مقرراتی)

قرضه بزرگ توام با خطر کردیتی مقروض K = 75,000,000 افغانی (۱۵ فیصد سرمایه مقرراتی)

قرضه بزرگ توام با خطر کردیتی مقروض L = ۷۰,۰۰۰,۰۰۰ افغانی (۱۴ فیصد سرمایه مقرراتی)

قرضه بزرگ توام با خطر کردیتی مقروض M = ۶۵,۰۰۰,۰۰۰ افغانی (۱۳ فیصد سرمایه مقرراتی)

قرضه بزرگ توام با خطر کردیتی مقروض N = ۰۰۰,۶۰,۰۰۰ افغانی (۱۳ فیصد سرمایه مقرراتی)

قرضه بزرگ توام با خطر کردیتی مقروض O = ۷۰,۰۰۰,۰۰۰ افغانی (۱۴ فیصد سرمایه مقرراتی)

قرضه بزرگ توام با خطر کريدتی مقروض P = ۵۵,۰۰۰,۰۰۰ افغانی (۱۱ فیصد سرمايه مقرراتی)

مجموع قروض بزرگ توام با خطر کريدتی = ۱,۰۱۵,۰۰۰,۰۰۰ افغانی

با وجود این، مبلغ مجموعی قروض بزرگ توام با خطر کريدتی مساوی به ۹۷۵,۰۰۰,۰۰۰ افغانی بوده زیرا کريدت مربوط به مقروض J یک قرضه بزرگ توام با خطر کريدتی شمردن نشده زیرا ۸ فیصد سرمايه مقرراتی را تشکیل داده، ازینرو در محاسبه "مبلغ مجموعی خطرات بزرگ" شامل نگرديده است.

تعدیلات دراین مقرره طی مجلس مورخ ۱۳-۱۴ دلو ۱۳۸۶ مطابق ۲ فبروری ۲۰۰۸ مجلس شورای عالی بانک منظور گردید.